

CZOBOR BÁLINT UTASÍTÁSA HOLICSI MAJOROSA RÉSZÉRE.

Kovács Péter instructiója mihez alkalmazza magát.

1. Valamennyi mindenféle szarvasmarhát, ökröket, bikákat, tinókat, borjúkat, teheneket, sertésmarhát, öreg kanczákat, déczeget, csikókat, juhokat, bárányokat, szám szerint adnak kezéhez, azt vegye kezéhez, azoknak egyik lajstroma legyen az gazdánál, ki melyik féle gazda léssen, másik Kovács Péternél, harmadikat Kovács Péter adja kezemhez; s minden esztendőben, minden gazda számot adjon Kovács Péternek, kinek mennyit adtanak kezéhez és ki mennyivel birt, s Kovács Péter is énnekem azszerént, azokban ki hova lett, avagy adatódott kinek.

2. Mivel minden jámbor emberséges ember szolgának, tisztí és hivatalja azt tartja és hozza magával, hogy valamiből urának szaporíthatja hasznát miből, azt el ne mulassa, én is azt az ő emberségére és szorgalmatos gondviselésére bizom, és hagyom, hogy valamiből látja hasznomat miből lenni, azt szaporítsa, nevelje, gyarapítsa, nagyobbítsa, s öregbitse, ahhozvaló alkalmatosságokat el ne mulassa, s valamiből holmi káromat tudná, avagy hallaná lenni, azt eltávoztassa, s az cselédet érette meg is büntesse, ha ő közülök valamelyik cselekedné, s azt is, ha ki közülök másnak latorságát tudná, s meg nem mondaná Kovács Péternek, s Kovács Péter is nékem jelentse meg, minden jámbor szolgának tisztí és hivatalja hozván azt egyébaránt is magával.

3. Szükségen kívül több szolgarendet ne tartson az majorban, s azkiket tartani fog is, esmerősöket tartson, azok neki tetszeni fognak, jámborokat. Gyertyavilágossággal, és tüzzel semmiféle cselédnek az istállóban járni meg ne engedjen. Egyik óra, szerencsétlenebb lévén az másiknál, arra való az nappali idő, hogy napvilágkort vigye végben az cseléd az ő dolgát, ha mi kívántatik, s nem éjszaka, egy gyertya világossága vagy egy kis iskra miatt oly kárt vallhatnék én, hogy azután az tarkóját is fognám.

4. Az majorok körül, valaminémő épület fog kívántatni, avagy tatarozás, az az ő gondja legyen, s azt idején csináltassa meg, az majorbéli cseléddel, az ott való szekerekkel. Ha peniglen történet szerént,

valami derekas épülethez kezdenek az majorok körül, azikre elégtelenek volnának az majorbéli szekerek, cselédestül együtt és az kopcsányiakkal tehát tartozzék nékem vagy az tisztartónak megjelenteni s máshonnan kell segítséget rendelni néki. Az kopcsányiakhoz és az majorbéli szekekerekhez és cselédekhez az tisztartó ne ártsa semmi közét.

5. Az juhokat és az ott való szarvasmarhát is aszserént, s az *ménest* is, hogy jó helyen legeltessék, arra is legyen szorgalmatos gondja.

6. Ha dög miatt, és nem az gondviseletlenség miatt, valamely lónak, csikónak, báránynak, juhoknak, borjunak, ökörnek, tehénnek, tinónak, sertésmarhának halála történik, azt megbizonyítván emberséges emberekkel, az majorbéli gazdák, vagy szolgarendek, arrul nem tehetni. Holott penig az ő gondviseletlenségek miatt kellenék az én marhámban kárt vallanom, s más fortély találkoznék benne, s végére megyen Kovács Péter, minden rendbéli gazdák, majorcselédim birodalmában adatván Kovács Péternek, érdemek szerént büntesse meg őket, s nékem is adja tudtomra. Az juhokban, borjukban, ökrökben, kanczáknak, csikókban cserélés-berélés lévén, abban is, hogy latorság és lopás ne találkozzék, és megszünjenek attól, minden rendbéli gazdáknak, juhászoknak mondja meg, hogy a nélkül ellegyenek, holott nem, s végére mehet Kovács Péter, az olyan juhásznak minden juhát foglalja el, és hajtassa el az én számomra.

7. Minden esztendőben azmikor ideje léssen az bárány-dézmálásnak, mindenkor maga menjen ki dézmalıni az fakukra, maga mellé vévén, egy jó, értelmes, juhokhoz értő embert, s mind nőstény-juhokat vegyen el az szegény emberektől, s esztendőre szedje el osztán az dézma-juhokat az szegény emberektől az majorban; arról egyik lajstrom magánál legyen Kovács Péternél, másik az majorbéli juhászgazdánál, az harmadikat Kovács Péter adja kezemhez.

8. Az majorbéli kéményeket gyakorta tisztittassa ki az kémény-tisztítóval, jobb bátorságnak okájért; az majorokat is tisztán tartsa, az cseléddel tisztittassa ki minden nap, ne teljenek be ganéjjal az istállók, s az ganéjt, közel lévén az én tábla-földeim az majorokhoz, hordassa ki az ganéjt, azmikor annak való idejét látni fogja.

9. Minden esztendőben mennyi számú tehén borjuzik meg, mennyi számú juh ellik meg, mennyi számú kancza vemhezik meg, sertés-marha mennyi számú malacozik meg, mindazoknak számát, külömbkülömb vegye lajstromban, egyik legyen magánál, másik az gazdáknál harmadikat adja nékem írva kezemben.

10. Az kopcsányi jobbágyoknak, hogy continue legyen befogó marhájok, s el ne adják, arra is legyen szorgalmatos gondja Kovács Péternek; hire nélkül (hanemha fogyatkozás volna marhájokban) ugy

eladhassák, de azt is úgy, hogy Kovács Péternek előbb tudtára adják marhájokban való fogyatkozásokat, s mindjárt más rendbeli marhát szerezzenek magoknak, az áraban. Ha Kovács Péter nélkül adnák el marhájokat, végire menvén Kovács Péter, adja tudtomra, én dolgom léssen az többi. Az magam és feleségem commissiója nélkül, senkinek se ökret, se tulkot, se tinót, se tehenet, se borjut, se bárányt, se ártányt ne adjon. Az majorbéli mindenféle cselédnek az mi fog kívántatni, Kovács Péter dolga léssen, az is, hogy ő kérjen mindeneket én tölem, azoknak mi fog kívántatni, az ő tiszti és hivatalja azt hozván magával.

11. Juhok, tehenek fejésekor, juhok nyirésekor, nyári időben, continue az majorban maga személye szerént legyen jelen, mennyi mázsa vaját, sajtot, gyapjút ad bé; egyik lajstrom Kovács Péternél legyen, másik az gazdánál, harmadik lajstromot adja az én kezemhez. Az mi ezenkívül majorságbeli jót találhat fel magában, azt az ő emberségére bizom. Az ki legjobb, azt cselekedje.

12. A majorokat tisztán tartassa, az szolgáló renddel tisztittassa ki. Minden nap tisztán legyenek, ne várja azt, hogy ganéjjal az istállók beteljenek, s rohdadjon az épület miatta, s arra is mindjárt az jószágot kelletik megtisztítani. Semmiféle marhám és ménesem közibe senkinek semmiféle marháját be ne vegye, valamint emberségét szereti.

13. Az majorokat az hol kívántatnék idején tataroztassa, s minden marhámát jó helyen legeltessék.

14. Kítől Isten oltalmazzon, ha melyikféle marhám kezdene betegeskedni, azonnal tartozzék tudtomra adni.

15. Minden nap egyszer legalább kitekéniesen az majorokhoz, s az mi kívántatni fog, disponáljon ottan arrul. Maga peniglen ha akarja minden szombaton nálam hazafelé betekinthet, s másnap, vasárnap az majorokhoz lászon. Valentinus Czobor s. k. p. h.

Eredetije, mely 1660 körül származik az Orsz. Levéltárban N. R. A. fasc. 1642. no. 20 alatt található.

Közli: Dr.